

PARTIERNA HAR TAPPAT KONTROLLEN

Alla väljare håller säkert inte med, men nu måste nog valrörelsen sägas ha inletts. Statsministern sommartalade i lördags, affischerna har kommit upp, mediernas valbevakning har intensifierats och nu väntar vi på alliansens valmanifest och det reformutrymme som där definieras.

Som delaktig i de senaste valrörelserna är det lätt att konstatera att ingen valrörelse är den andra lik. Detta är i grunden bra och självklart eftersom varje val återspeglar det samhälle och de utmaningar vi står inför just då. Val handlar om framtiden, de samhällsutmaningar som finns och vilka lösningar partier och regeringsalternativ presenterar och dessa varierar naturligt över tiden.

Samtidigt finns det utvecklingstendenser som påverkar hur valrörelserna bedrivs och jag skulle säga att de viktigaste faktorerna som leder till förändring är utvecklingen av medielandskapet och partiernas professionalisering. Valrörelserna är i dag så annorlunda att SVT:s Mats Knutson, när han på Twitter skulle påa för SVT:s partiledarutfrågningar, kallar programformatet för originalet.

Antalet medier och format har exploderat och den stenhårda konkurrensen har gjort att medierna utvecklar sin särart och jagar sina egna exklusiva nyheter. Flockbeteendet minskar och partierna utnyttjar detta genom att ge medierna exklusiva nyheter. Färre stora presskonferenser och fler nyheter som bara finns i ett medium (som i sig publicerar i olika kanaler). Digitaliseringen gör att parterna alltmer använder egna kanaler för att försöka få ut just sitt budskap. Via sociala medier – inte minst Facebook – kan i dag vem som helst nå ut till vem som helst.

Detta ger partierna på sätt och vis fler verktyg. I dag kan man ha dialog med människor och kommunicera på sitt eget sätt i sina egna kanaler. Samtidigt har man i ett medieklimat med högre tempo, högre transparens och en stor mångfald förlorat kontroll. I alla fall om man med kontroll menar att ovanifrån kunna styra vilken bild av partiet och dess politik som väljarna möts av.

Kontroll sker i dag på ett annat sätt – genom transparens

och genom att motivera och inspirera människor att föra budskapet vidare. Därför måste partierna släppa sitt kontrollbehov och bidra med lust och positiv energi. Det var så jag tänkte när jag var involverad i valarbetet och detta har blivit ännu tydligare. I USA lyckades Obama inspirera inför sin första valrörelse och i Europavalet såg vi hur Gudrun Schyman fick människor att föra hennes budskap vidare. En kampanjmakare i dag bör ha siktet på framtiden och vara lite av en mini-Obama eller en mini-Schyman!

För väljarna innebär detta att det inte längre finns en valrörelse utan många parallella. Det finns med andra ord inte längre en samhällsdebatt där olika synsätt bryts mot varandra. Så kan det ha varit tidigare, nu försöker partierna alltmer trumma ut sina budskap via egna plattformar oberoende av varandra. Tendensen är att partierna egentligen bara vill prata om sina starka frågor (eller bilda alternativa alternativet) och inte om frågor som de anser gynnar andra partier.

Detta skapar en märklig situation när partierna sällan förhåller sig till samma frågor. Undantagen är framför allt debatter och statsministerdueller där starka programledare får dem att förhålla sig till samma frågor.

Sedan finns det en sak till som kan störa detta mönster och det är om något externt händer som föranleder alla att förhålla sig till något gemensamt. En finanskris, en död säl eller en terrorattack. Då centreras vårt intresse till det gemensamma. Detta brukar kallas för det som kan bli valrörelsens X-faktor.

Utvecklingen kan tyckas dyster, men jag tror tvärtom att fördelarna överväger. Som väljare innebär mångfalden större möjligheter att finna något intresser mig och vi ser ett ökat intresse av att själv delta i sociala medier. Och sedan har vi ju alltid den möjliga X-faktorn.

PS. Jag är trött på alla som kallar SD för vågmästare. Vem har definierat dem som det? Båda sidor har sagt att de inte ska få inflytande. Borde vi inte i stället se MP som vågmästare?